

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Lördagen, den 14 October, 1769.

Nyare Tidens Köks och Skänke-
bords wett.

Nått så tänker mängen af mine Medbor-
gare, i dag måtte Spionen blifwa artig:
titulen wisar på et ämne, som en årlig Karl
kan förstå. Kom wäds han tjenar nu det
almänna med bekrifning på en ny mat, rätt,
en ny sauce, eller åtminstone en ny slags drick.
Wille wåre lärde arbeta i dessa mustiga
sakerna; så kunde lärdomen wiffast wän-
das in succum & sanguinem: man kån-
den i blod och marg. Huru lätta blefwo då
icke alla lärdoms förhör och öfwerläggningar
om meriter. Dem kunde man med aldeles
Mathematisk wiffhet afmåta; Finbenens wör-
diga widd och trinhet med cirkelen, samt ma-
gens med snöret, hwilket det enfaldiga folket
nu endast wid Michelsmåffo tiden förstå at
bruka utom gamle Ports Tull. Sack ware

Nej Herrar Fleischköpfe, fallen mig intet

S

in

in i talet: Espionen är en sedolärare; och j tuckes mig redan så förskämde, at man såfångt arbetar på er sedo-förbättring. Står eller sitter man i fred och smälter på maten, eller pinchen wid ert Phombre- eller Billardbord, medan jag talar med en kanske magrare, men förnuftigare, synnerligen af den ännu ej förskämde upvärande ungdomen.

Alltware! nog är skrifwit om öfwerflöd; man kan wäl en gång ledsna wid det ämnet; synnerligen som det i wår tid, då allt skal tuggas af partie-hatet, blifwit (skam åt at säga för framtiden) hos många en partistiwit, om öfwerflödet i et fattigt land är nyttigt eller skadeligt; antingen wettet bör sökas i huswudet eller isterhinnan, peruquen och siden-wästen; antingen man wid en, med lånta penningar, kört Landtgårds upodling skal börja med den stenige och sura åkrens och den mäsfige ångens upodling, eller med trågårds-planssens decorerande och farstugans tapitserande; antingen man i handel skal först lägga sig til årlighet och pålitelighet emot creditorer, ån til granna och orkeslösa fruntimmer, busfiga kuffar, hästar och stats-wagnar, ic. Hvem förs wåga sit swaga omdöme uti så bensga frågors uplösande; i synnerhet som det granna och wälsödda folket gerna åga försråd på et halft duzin uslitna bons mots, och tillika så starka lungor, at de kunna stratta ljudet af hwem, som talar dem emot?

Sag

Jag wil då gerna låta de skålen gälla, at öfverflödet måtte vara nyttigt, efter det skålar för rörelse och näring bland en hop fattigt folk. Jag skal göra mig för en stund så blind, at jag ej ser, huru ömkeligt, i anledning af anförda Stats-raisoner, det är, at den tarfvelige och ärlige jordbrukaren står i sine nyttige arbeten rådlös, i brist på arbetare, hwilka nu springa til Hof, Städer och Herregårdar at söda sig af warrars anstalts ter. Jag skal låts jag ej ser, huru bondens fo, det arma magra kråket, som skulle gifwa mjölk åt en hop hungriga barn i gården, står i bålet och tuggar på dålig halm, medan man med höet och hafran göder hästar i Staden, i det löstiga ändamålet, at de kunna ständigt til visiter, klubbar och assembleer draga omkring några lata fruntimmer, dem öfverflödet länge sedan satt urur stånd, at hålla det heliga gammeldags löftet, som står i Brudwigslen, at de skulle vara mannen til hjelp; sedan de nu gerna äro den swåraste husrota en ärlig man kan få i sit hus. Allt detta lemnas med wördnad opåttalt.

Men en enda reflexion ställer jag til allmänhetens omdöme. Männe icke den stora omogenhet och opålitelighet, som man i senare tiderna röner i så många tjenstewerk, Contoirer, Collegier, Rätter, ja äfwen ofta i Riksdags Deliberationerne härwider håldre

från yppighet i åtande och drickande, än ifrån bristande upfostran och insigter.

N. N. Collegium öfverlastar sig med pågjorda mål för många år; man har i senare tiderna fördublat betjeningen, och förkortat arbetsmetoden; men det har blifwit nästan gällnare än förr, och Collegium klagar ännu öfver brist på betjening. Titus, min gamle Academie Kamerat, var på den tiden en af de färligaste Studenterna wid Akademien. Jag glädde mig då han fick sitt nu varande ämbete, och spådde af hans insigter mycket nytta: men hvad hörer jag? Den qvicke Titus gör nu bock på bock i sitt ämbete, och bär sig åt som den dumaste.

Gorgon blef wald med sine Committenters största hopp til Riksdagsman: han var då både ärlig, qvick och mogen: men jag har sedan sedt af hans voteringar i N. Deputation, at han bär sig hjertans wäpigt och wårdslost åt. Uti en Process, för någon tid sedan, hade jag en Advocat, som var färlig Jurist och, owankligt wis, därjämte en verkeligen ärlig man, som ej upfäteligen wille skada mig. Men i hans händer kom saken aldrig til slut, utan måtte jag, af trötthet, ingå en skadelig förlikning med min Contrapart och sluta altsamman. Jag har sökt orsakerna til alla desse upräknades opålitelighet och omogenhet, och finner dem blott af yppigt åtande och drickande förslögade.

Alla

Alle skrika at de hafwa så mycket at g'ra, at hela deras dag är uptagen, de hafwa där uti rätt, men man skal tillika weta, at deras dag ej är så lång som andras. De ligga långt fram på dagen; det wil tid til at skilja sig wid gårdagens onda wätskor.

De gå då några föremiddags-timmar, tåmmeligen dusige til sit arbete. Där wid orka de intet tänka, utan af pur wållustig wårdslösheit, swara ja til hwad som proponeras, slarfwä och längta efter middagen. Denne kommer med mångfaldiga rätter, ynnigt win, caffè och punche, hwaraf hela eftermiddagen är grundskämd; at de til intet annat än Phombre, Billard eller annan lek kunna draga. Underbetjening som icke hafwer råd til sådan lefnad, kan wäl hafwa wett nog och tid at göra sina sysslor; men som det fordrar mera hufwud bry, än deras wållustige förman orka påtaga sig, at se efter betjeningens göromål; så kunna desse trygt slarfwä, och på sit sätt roa sig wid tobak och swagdricka och kummin-brännewin, m. m. Allsån blir swaghet och wårdslösheit hela wägen, och det blott af löks och skänke-bords hindran.

Ser man på alla drifwande män, och äfwen hufwud män för partier; så skal man se at de altid äro i mat och drick måttelige och nyktre; ehuru de kunna ofta hålla kostbara bord åt andra, hwilka de willa skola gå i sporen efter dem, såsom tanklös boskap,

den de wäl äro öfwerlygade om håldre äta på saken, än moget och arbetsamt tänka på den.

Rundgörelser.

Frankommer til Catechismi-Förhör: Måndagen Wallgatans Note. Tisdagen Kongsgatans Note. Onsdagen Kyrkogatans Note. torsdagen Drottningegatans Note.

Som Kongl. Majestät, jämlikt Des och Rikens Högst. Commerce-Collegii Skrifvelse, af den 27 nästl. September, i Nader tåktes förklara, det Städerna i Riket äro förbundne, at så ställa deras handel och rörelse, at de altid äro försedde med nödig spannemål så wäl för den kringliggande Landsorten, som i symnerhet för eget behof, så at Inwånarne därigenom kunna blifwa hultne; med Nädig Befalning, at behörig Kundskap genast bör infördras om spannemåls förrådet hos de Handlande, jämte antydan til de samma, at förenämnde deras owillkorliga skyldighet, hwad Landets förseende med spannemål angår, i händelse af befarad brist därå, behörigen efterkomma; alltså och til underdånigst följe därav blifwa denna Stadens Handlande, som spannemåls handel idka, härmed antydde, at, wid enhwar af dem förelagdt Tio Dal. S:mts wite, nästkommande Tisdag, som är den 17 October, kl. 10 föremiddagen

Dagen, upå Rådhuset ofelbart sig inställa, och då inför Magistraten hwar för sig, enligt 3. ögbemålte Kongl. Collegii Bref, till förläteligen utgiffwa det quantum spannmål af hwete, råg, korn, malt och häfra, som hos dem nu kan vara at tillgå, och än vidare detta år hit förväntas, så för Staden, som för Landet här omkring, samt huru store förråd af spannemål ännu må kunna behöfwas, at till Inwånarnes förnödenhet anskaffas: em hvars införskrifwande från Utrikes orter de Handlande, medan sön ännu är öpen, tidigt böra föranskaffa. Hvilket till esterrättelse länders. Götheborgs Rådhus, den 11 October 1769.

Borgmästare och Råd.

Hos Herr S. Bellenden och Compagnie, försälgas hermliner och andra skinnwaror, til billigt pris, samt Engelsk ost, smör, lött och Lüneburger salt.

Russin och risgrön finnes til köps hos H. Johan Hall och Compagnie.

Hos Herr Hans Jacob Beckman, finnes nyligen inkommen Holstens ost för billigt pris.

Nyligen inkommit bord, och kol, smör i fierdingar och ottingar, ost, salta sälfkin, samt någon i wärgs insaltad lax i fierdingar, jämte åtskillige andre waror, finnas til salu efter wanligheten hos Herr Handelsmannen Petter Bagge, junior, boende på stora Hamnegatan; åstwenledes säljes där hel och slakt rökat sill.

Nåst.

Nästkommande Tisdag, som är den 17 October, kommer at försäljas qvarlätenska-
pen efter afledna Tullnårs Enkan Catharina
Wulf, bestående uti guld, silfver, ten, kop-
par, messing, malm, järnsaker, säng- lin och
qvins gång- kläder, porcellain, glas, husge-
rads- saker och meubler, sjömans- böcker, In-
strumenter och sid- faktor: hsgade köpare be-
haga sig på nämnda dag infinna hos Herr
Matth. Grahl, Klockan 10. föremiddagen.

I morgon, eller den 15 dennes blifwer up-
på Rådhus- salen af Konal. Kamar- Musi-
cus Johan H. By'on upford en fullstämmig
Conert, accompagnerad af åtskillige Musique
ålskare, då, jämte flere solo, på åtskillige
Instrumenter, Herr Bylon låter höra en solo
på Haubois d'amour, början sker kl. 5, Bil-
letter kunna erhållas på beursen och wid in-
gågen til 2 Dal. S:mt. stycket.

På Kyrkogatan finnas, på et ställe det
jag nämner, tvåanne wäl försedda öfverrum,
hvilka genast kunna, af en Ungkarl, emot
billig hyra, tilträdas.

Ufwen förkunnar jag tvåanne andra gan-
ska wäl belägna öfverrum. En hogad hy-
resman får af mig närmare underrättelse.

En ensittig bestått resewagn, uti ganska
godt stånd, är fahl. En hogad köpare blif-
wer om priset underrättad af mig.